

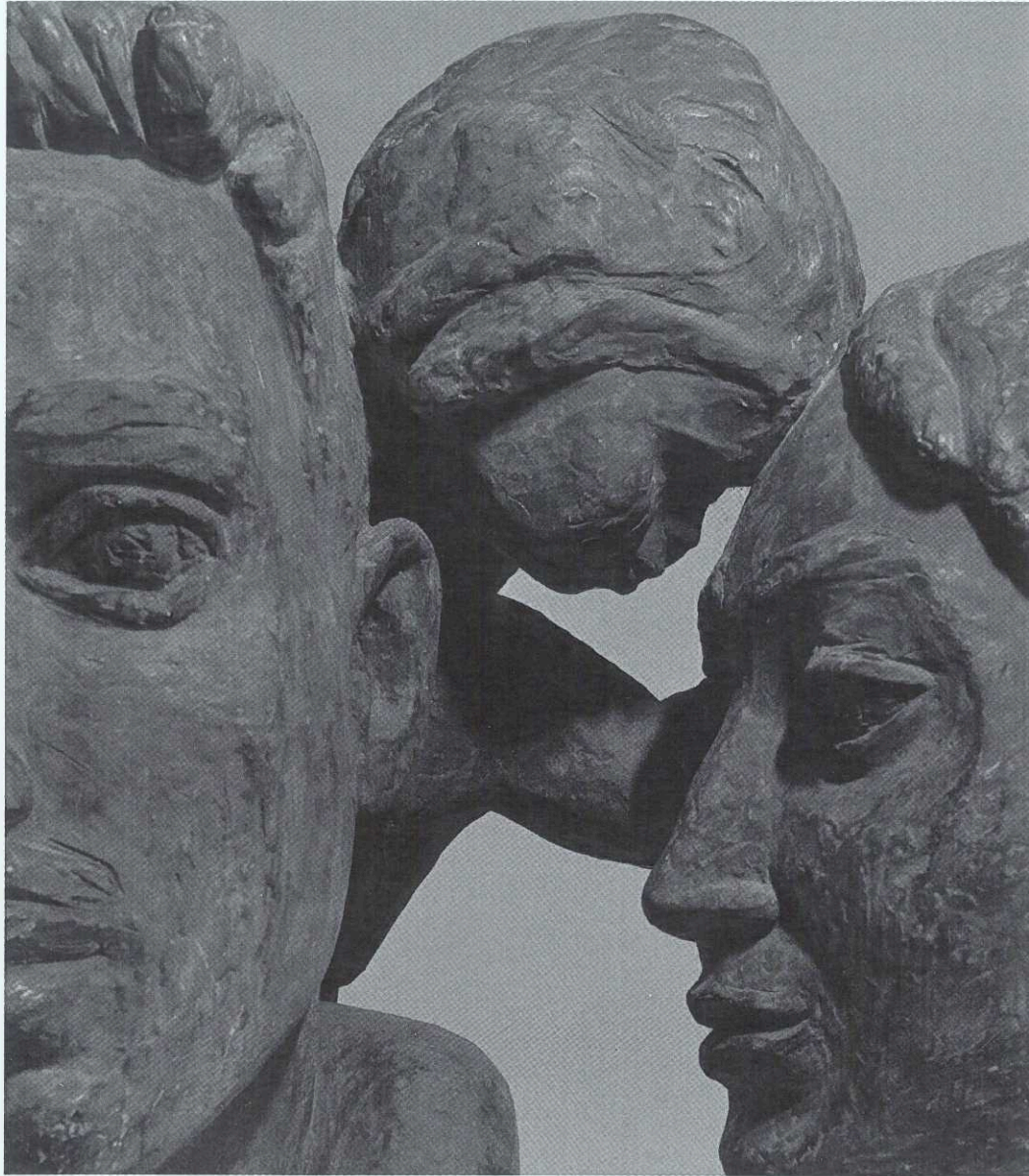
ZIVƏR
MƏMMƏDOVA
HƏYAT
ABDULLAYEVA
ELMİRA
HÜSEYNOVA

ZİVƏR
MƏMMƏDOVA
HƏYAT
ABDULLAYEVA
ELMİRƏ
HÜSEYNOVA

85.133 (5flze)

Z61

ZİVƏR MƏMMƏDOVA

1902 - 1980

heykəltəraşlıq

DƏST 751

HƏYAT ABDULLAYEVA

1912 - 2007

heykəltəraşlıq

ELMİRA HÜSEYNOVA

1933 - 1995

heykəltəraşlıq

2015-fond

SƏRVƏT

Bakı, 2013

F. Köçərli adına
Respublika Uşaq
KİTABXANASI
INV. № 80327

Layihənin rəhbəri **Çingiz Fərzəliyev**

Layihənin əlaqələndiricisi **Toğrul Əfəndiyev**
Mətnin müəllifi **Əsmər Abdullayeva**

Head of Project **Chingiz Farzaliyev**
Project Coordinator **Togrul Afandiyev**
Author of the Text **Asmer Abdullayeva**

Azərbaycan təsviri sənət ustalarına həsr olunmuş **“Sərvət”** albomlar silsiləsinin hazırlanmasında Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyinin əməkdaşları yaxından iştirak etmişlər. Silsilədə Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyinin, Müasir İncəsənət Muzeyinin, Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin, Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyasının, Azərbaycan Musiqi Mədəniyyəti Dövlət Muzeyinin, Cəfər Cəbbərlı adına Azərbaycan Dövlət Teatr Muzeyinin fondlarında saxlanılan əsərlərdən və arxiv materiallarından istifadə olunmuşdur. Silsilədə həmçinin özəl qalereyalarda və şəxsi kolleksiyalarda qorunub saxlanılan sənət əsərləri də təqdim edilmişdir.

Staff of the Azerbaijan National Museum of Art participated in the preparation of the **“Servet”** series of albums dedicated to the masters of Azerbaijani art.

This album series features works of art and archive materials in the following museums:

The Azerbaijan National Museum of Art,
The Museum of Modern Art,
The Nizami Ganjavi Azerbaijan National Museum of Literature,
The Azerbaijan State Art Gallery,
The Azerbaijan State Museum of Musical Culture,
The Jafar Jabbarli Azerbaijan State Museum of Theatre
and private galleries and collections

ISBN 978-9952-34-973-3
ISBN 978-9952-40-427-2

Fotolar **Ələkbər Ağasıyev**
Arxiv araşdırmaları **Naila Rəhimova**
Dizayn və kompüter yığımı **Könül Bayramzadə**
İngilis dilinə tərcümə **İlan Peart, Səadət İbrahimova, Əminə Məlikova**

Photography **Alakbar Aghasiyev**
Archive Research **Naila Rahimova**
Design and Computer Setup **Konul Bayramzade**
Translation into English **Ian Peart, Saadat Ibrahimova, Amina Melikova**

© “Şərq-Qərb” Nəşriyyat Evi, 2013
“Sharq-Qarb” (East-West) Publishing House, 2013

“Şərq-Qərb” Nəşriyyat Evinin mətbəəsində çap olunmuşdur
Azərbaycan, AZ1123, Bakı, Aşıq Ələsgər küçəsi, 17
Tel.: (+99412) 374 83 43

Printed at “Sharq-Qarb” Publishing House
Address: 17, Ashiq Alasgar Str., Baku, AZ1123, Azerbaijan
Tel.: (+99412) 374 83 43
www.eastwest.az www.fb.com/eastwest.az

Mündəricat Contents

Həyat və yaradıcılıq
Life and Creative Work
Qısa tərcümeyi-hal
Short Biography

9

Zivər Məmmədova
Zivar Mammadova

31

Həyat Abdullayeva
Hayat Abdullayeva

61

Elmira Hüseynova
Elmira Huseynova

XX əsr Azərbaycan incəsənəti bir sıra uğur və nailiyyətlərlə səciyyələnir. Bu nailiyyətlərin əksəriyyətinin əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi, ümumi bədii proseslərlə deyil, konkret şəxsiyyətlərin yaradıcılığı ilə bağlı olması əhəmiyyət daşıyır. Ayrı-ayrı şəxsiyyətlərin yaradıcılıq uğurları milli incəsənətin çoxlu sayda naməlum səhifəsinə işıq salmış, bədii-vizual mədəniyyətin yeni istiqamətlərinin öyrənilməsinə səbəb olmuşdur. Bu insanların yaradıcılıq yolu və bədii irsi milli incəsənətimiz üçün nümunəvi olmaqla yanaşı, həmin dövrün, onun ayrı-ayrı xüsusiyyətlərinin, həmçinin cəmiyyətin ictimai və gündəlik həyatında baş verən dəyişikliklərin təəcəssümüdür. Bu baxımdan ölkə incəsənətində heykəltəraşlıq və plastika kimi olduqca mürəkkəb sahələrdə ardıcıl surətdə fəaliyyət göstərən azərbaycanlı qadın sənətkarlar nəslinin meydana gəlməsini xüsusilə qeyd etmək lazımdır. Bunlar Həyat Abdullayeva, Zivər Məmmədova və Elmira Hüseynovadır. Aralarındakı yaş fərqi, sənət yollarının təkrarolunmazlığına, həmçinin açıq ifadə edilmiş fərdiyyətlərinə baxmayaraq, onların hər birinin irsi müasir milli mədəniyyətin parlaq səhifəsidir.

Onların bədii axtarış və nailiyyətləri plastik sənətin müxtəlif istiqamət və janrlarını əhatə edir. Lakin bu qeyri-adi şəxsiyyətlər tərəfindən ərsəyə gətirilən hər şeyə novatorluq və yenilik möhürü vurulub. Onların əksər əsərləri, ümumiyyətlə sənət dəst-xətti peşəkarlıq və səmimiyyətlə səciyyələnir. Məhz buna görə həmin əsərlər bu gün də öz yeniliyini qoruyub saxlayaraq maraqla qarşılanır. Bu insanların sənət bioqrafiyası və yaradıcılıq irsi ilə daha yaxından tanışlıq onların axtarış və nailiyyətlərinin motivlərini və hərəkətverici qüvvəsini daha dərinləndirən dərk etməyə imkan verir.

The art of Azerbaijan in 20th century is characterized by number of successful events and achievements. As it happened in previous periods it is very important to note that these achievements were connected with art of specific persons not with common art processes. The artistic success of each personality opened a number of pages in the history of our art and ensured conquest of more and more new field of artistic culture. Being a specimen for national art the artistic way and legacy of these persons is embodiment of that period, specific features and fundamental changes that happened publicly and daily life of the society. The coming of Azerbaijani women-artists who continuously kept on working in such complicated fields as sculpture and plastics should be peculiarly mentioned that from this point of view. They are Hayat Abdullayeva, Zivar Mammadova and Elmira Huseynova. Despite difference in age, specific art manner and openly expressed individuality, artistic legacy of each of them is brilliant pages of modern national culture.

The artistic search and achievements of these women-artists in plastics cover various and genres. The most masterpieces created by these extraordinary persons are characterized with the spirit of innovation and novelty. Generally their artistic style is also characterized with professionalism and sincerity. For this reason their works are met with interest preserving their characteristic freshness. The closer acquaintance with their artistic biography and legacy helps to perceive their search and achievement motives and momentum much deeper.

ZİVƏR MƏMMƏDOVA

İstedadlı və böyük heykəltəraşlar arasında Zivər Məmmədovanın adı Azərbaycanın ilk heykəltəraş qadını kimi xüsusilə vurğulanır. Azərbaycanda ilk dəfə heykəltəraşlıq olimpinin zirvəsini kişi heykəltəraşlarla bərabər fəth etməyə cəhd göstərən Zivər xanım qeyri-qadın peşəsinin bütün incəliklərini öyrənməli, incəsənətdə, bütövlükdə cəmiyyətdə qadına mənfi münasibət maneəsini dəf etməli olurdu.

Zivər Məmmədova 1902-ci ildə varlı sahibkar Nəcəfqulu Tağıyevin ailəsində doğulub. Savadlı, mədəniyyət və incəsənəti qiymətləndirən insan olan atası daxilən özünü rəssam hiss etdiyi üçün öz övladlarında mənəvi və estetik dəyərlərə hörməti tərbiyə etməyə çalışır, onlara incəsənətə sevgi aşılayırdı. 7 yaşında ikən Zivər Müqəddəs Nina (134 №-li məktəb) qadın gimnaziyasına daxil olur. Zeynalabdin Tağıyevin

“Rəqqasə” Dekorativ fiquru
Çini, şirəüstü naxış, qızilla zərləmə, 1954
“Dancer” Decorative figure
China, ornament over syrup, gilding, 1954

maliyyə dəstəyi ilə təsis edilən gimnaziya qızların hərtərəfli inkişafı – xarici dillərin, ədəbiyyatın, tarixin, musiqinin, rəsm çəkmənin və s. öyrənilməsi üçün platformanın hazırlandığı unikal təhsil ocağı idi. “Neft bumu” ilə bağlı olan sürətli iqtisadi artım klassik təhsil və mədəniyyətə marağın artması ilə nəticələndi. XX əsrin 20-ci illəri milli heykəltəraşlıq məktəbinin təşəkkülü və formalaşması dövrüdür. Təsviri sənətin klassik fənlərinə marağın artması, şübhəsiz, onun gələcək inkişafına güclü təkan verdi.

Gimnaziyada oxuduğu illərdə gənc istedad özü üçün yeni olan sənət növlərini – musiqi və rəsm çəkməni böyük həvəslə öyrənməyə başlayır. Gimnaziyanı başa vurduqdan sonra təhsilini davam etdirmək qərarına gələn Z.Məmmədova heykəltəraşlıq fakültəsində rəssamlıq kursuna daxil olur. Yeri gəlmişkən, həmin dövrdə bu sahədə tədris prosesinə mədəniyyət və incəsənət sahəsinin ən yaxşı müəllimləri və xarici mütəxəssislər cəlb olunmuşdu. Təəccüblü deyil ki, məhz həmin dövr Azərbaycan mədəniyyətinin yeni erasının başlanğıcı olmaqla gələcəkdə onun dinamik inkişafının təməli olmuşdur. Kursu bitirən Z.Məmmədova eyni vaxtda iki ali məktəbə - Azərbaycan Ali Rəssamlıq Məktəbinə və Dövlət Türk Musiqi Məktəbinə daxil olmaq qərarına gəlir. O, həm skripkada ifa edir, həm də təsviri sənətlə məşğul olmağa vaxt tapırdı. Ailə qurması ilə bağlı məcburi kiçik fasilədən sonra Z.Məmmədova sovet monumental heykəltəraşlığının ən nəhəng layihələrindən biri olan siyasi xadim və inqilabçı Kirovun abidəsi üzərində iş prosesində iştirak edir. SSRİ heykəltəraşlıq məktəbinin korifeylərindən olan P.Sabsayın rəhbərliyi altında hazırlanmış unikal monumental layihə abidənin meqamonumental, irimiqyashlı həllinin parlaq nümunəsi kimi sovet incəsənəti tarixində silinməz iz buraxmışdır. Z.Məmmədovanın Sabsay tərəfindən abidə baryefinin tərtibatı işinə cəlb olunması ustadın gənc mütəxəssisə etibarının daha bir göstəricisidir. Bu etimad, şübhəsiz, Z.Məmmədovanın böyük və qeyri-adi istedadı ilə bağlı idi. Heykəltəraş pyedestal üçün kompozisiyanı hazırlamaq tapşırılır və o, bu işin öhdəsindən məharətlə gəlir. Bunun kimi böyük layihələrdə iştirak edərək dövrünün görkəmli sənətkarlarının yanında təcrübə toplayan Z.Məmmədova öz üzərində durmadan çalışır. Tədrisən onun özünəməxsus süjet-mövzu dəst-xətti formalaşır və o, portret janrına üstünlük verməyə başlayır.

Onun ərsəyə gətirdiyi rəssam, şair, musiqiçi və bəstəkarların portretlərindən ibarət qalereya istedadlı qadının bacarıqlı əlləri ilə ifadəli tərzdə yerinə yetirilmiş maraqlı tipaj və xarakterlərdən ibarət geniş ensiklopediyanı xatırladır. Zivər xanımın taleyi elə gətirdi ki, o, Azərbaycan mədəniyyəti tarixində nəinki ilk qadın heykəltəraş, həmçinin

“Üzeyir Hacıbəyli”
Gips
“Üzeyir Hacıbəyli”
Gypsum

“Kolxozçu qadın” (surət)
Gips, 1940
“Farmer woman” (copy)
Plaster cast, 1940

Zivar Məmmədova əsəri
üzərində işlərkən
Zivar Mammadova working
over her work of art

peşəkar skripka ifaçısı olan ilk qadın kimi iz qoymuşdur. Görkəmli bəstəkarın tələbəsi olan, bu əfsanəvi şəxsiyyətin yanında işləmək, onun musiqi dünyasına “toxunmaq” imkanı qazanan Z.Məmmədova öz müəlliminin portretini çəkmək qərarına gəlir. Maraqlıdır ki, bu abidə Üzeyir Hacıbəyovun naturadan çəkilmiş yeganə portreti kimi tarixə düşüb. Bəstəkarın oturaq vəziyyətdə təsvir edilmiş dalğın fiquru statik tərzdə yerinə yetirilib. Ümumi kompozisiyanın emosional tonallığını bilərəkdən azaldan müəllif əsas diqqəti bəstəkarın psixoloji portretinə yönəldərək onun gözəl üz cizgilərini, yumulu dodaqlarını, hamar daranmış saçlarını, dərin gözlərinin təsirli baxışlarını nəzərə çarpdırır.

Müasirlərinin mürəkkəb xarakterlərinin dərk edilməsi yolunu seçən və ona davam edən Z.Məmmədova daha bir müəllimi – görkəmli rəssam Ə.Əzimzadənin Fəxri Xiyabanda quraşdırılacaq abidəsi üzərində işə başlayır. Rəssamın büstü üzərində işləyərkən Ə.Əzimzadənin portret cizgilərini incəliklərinə qədər göstərməyə çalışan heykəltəraş obrazın monumentallığı və monolitliyinə diqqət yetirir və bununla da böyük rəssamın şəxsiyyətinin əhəmiyyətini, incəsənət tarixində oynadığı rolu nəzərə çarpdırır.

Görkəmli mədəniyyət xadimlərinin fərdi obrazlarını ardıcıl surətdə tədqiq edən Z.Məmmədova istedadlı aktyor, milli aktyorluq məktəbinin banilərindən biri olan Hüseyinqulu Sarabskinin gözəl portretini hazırlayır. Hüseyinqulu Sarabskinin “Leyli və Məcnun” operasında ifa etdiyi əfsanəvi Məcnun obrazı aktyorun özü ilə ayrılmaz surətdə bağlı idi və onun ikinci simasına, praobrazına çevrilmişdi. Sarabskinin çoxsaylı parlaq ardıcılarının olmasına baxmayaraq, onun opera səmasındakı ulduzu öz parlaqlığını heç vaxt itirməmiş, səsi dəlicəsinə aşiq olan gəncin – Məcnunun səsi kimi insanların yaddaşına birdəfəlik həkk olunmuşdur. Böyük aktyorun portretində Z.Məmmədova məhz bu qeyri-adi hisləri göstərə bilmişdir. Zivər xanım buna qədər çəkilmiş təsvirlərə diqqət yönəldərək portreti çəkilən şəxsin səciyyəvi cəhətlərini xüsusilə nəzərə çarpdırır, iki obrazı – aktyorun və Məcnunun obrazlarını qabaqcadan hesablayaraq birləşdirməklə təəssüratları ikiqat gücləndirmişdir.

Z.Məmmədova dəst-xəttinin aşkar ifadə edilmiş monumentallığı, forma və materialı gözəl bilməsi ona monumental və dəzgah heykəltəraşlığında da özünü sınağa imkan verirdi. O, irimiqyaslı çoxfiqurlu heykəltəraşlıq kompozisiyalarında da müvəffəqiyyət qazana bilirdi. Sənətkarın mövzu seçiminin qabaqcadan müəyyən edilməsi, bütövlükdə heykələ portret kimi yanaşması bəlkə də haradasa istedadının inkişafını ləngidirdi. Öz yaradıcılığında xırda plastikadan da yan keçməyən Z.Məmmədova saxsıdan olduqca dekorativ nəfis fiqurları – Üzeyir Hacıbəyovun “Koroğlu” operasındakı rəqqasələri təsvir etmişdir. Heyrət doğuracaq dərəcədə canlı görünən qadın obrazları yüngül “musiqili” tərzdə yerinə yetirilmiş və heykəltəraşlıqdan daha ziyadə keramikaya meyl edir.

Məhz bu kiçik formalı heykəltəraşlıq elementləri sənətkara öz texnikasını təkmilləşdirməyə, yeni iş üsullarını öyrənməyə, qazanılmış vərdisləri yenidən istiqamətləndirməyə və sintezləşdirməyə imkan verirdi. “Koroğlu” operasından olan rəqqasələrin fiqurları yüksək dekorativliyi və ifadəliliyi ilə diqqəti cəlb edir.

“Kolxozçu qadın” (surət) Fragment
Gips, 1940
“Farmer woman” (copy) Fragment
Plaster cast, 1940

Azərbaycan qadınının milli mədəniyyətin inkişafına verdiyi danılmaz töhfə, peşəkar heykəltəraşlıq məktəbinin təşəkkülü və inkişafında oynadığı rol, həmçinin milli incəsənətin təbliği və populyarlaşması sahəsində xidmətləri böyük olsa da, təəssüf ki, onların sənəti bu günədək öz layiqli qiymətini almayıb. Onların bir çoxunun adları geniş tamaşaçı kütləsinə tanış deyil, yaradıcılıqları alim və mütəxəssislər tərəfindən çox nadir hallarda tədqiq edilib və öyrənilib.

Təəssüf ki, xalq istedadlı heykəltəraş qadınlar tərəfindən yerinə yetirilmiş abidələri müəlliflərindən daha yaxşı tanıyır. Heykəltəraş qadınların işlədiyi heykəllər, şübhəsiz, öz monumentallığı və miqyasına görə kişi heykəltəraşların əsərləri ilə müqayisə edilə bilməz, lakin eyni zamanda onlar daha ifadəli, canlı və təbii görünür, onlarda böyük qadın emosionallığı aydın "oxunur".

E.Hüseynova, H.Abdullayeva, Z.Məmmədova kimi qeyri-adi istedadlı malik qadınların yaradıcılığı incəsənətdə və bütövlükdə cəmiyyətdə qadının xüsusi rolunu müəyyən etməklə Azərbaycan heykəltəraşlıq məktəbinin formalaşmasına və gələcək inkişafına təsir göstərmişdir.

Qadın istedadı qeyri-adi olmaya, hətta özünüifadənin gücü baxımından kişi istedadından geri qala bilər, lakin "Azərbaycan incəsənəti" adlı geniş məkanda onun da öz yeri, işıqlı və emosional sahəsi var.

Əsmər Abdullayeva, Bakı, 2013

"Aktyor Hüseynqulu Sarabski"
Gips
"Actor Huseynqulu Sarabski"
Gypsum

F. Köçerli adına
Respublika Uşaq
KİTABXANASI
INV. № 80327

ZIVAR MAMMADOVA

The name of Z.Mammadova deserves to be specially emphasized as the first female sculptor in Azerbaijan among talented and great master sculptors. Zivar khanum was the first female in Azerbaijan who encroached to climb to the top of sculptural Olympus, along with male sculptors mastered all intricacies of non-female profession, overcame public opposition to women in art, her role in society as a whole.

Zivar Mammadova was born in 1902 in the family of Najafgulu Taghiyev, a wealthy businessman, who also was an educated person appreciating culture and art. Being himself an artist at heart, he tried to bring up his children with respect for the spiritual and aesthetic values, cultivated in them love of art. At the age of 7 Zivar entered the gymnasium of St. Nina (school No. 134). Established with the financial support of Zeynalabdin Taghiyev the gymnasium was a unique institution where for the first time a framework for the full

“Qız gəlincik ilə” Dekorativ fiquru
Çini, şirəüstü naxış, 1950-ci illər
“A girl with a doll” Decorative figure
China, ornament over syrup, 1950s

“Sovet İttifaqı Qəhrəmanı İdris Süleymanovun büstü”

Gips

“Bust of The Hero of Soviet Union Idris Suleymanov”

Plaster cast

development of girls - study of languages, literature, history, music, drawing, housekeeping, etc. - was established. Rapid economic development associated with the “oil boom” led to increase of interest in classical education and culture. 20s of the 20th century is a period of establishment and formation of the National School of Sculpture. An increased interest in classic disciplines of fine art, of course, was one of the powerful incentives to its further development.

During the period of study at the gymnasium a young talent took up with great interest a study of forms of creativity that were new for her - music and painting. After graduating from the gymnasium, Z.Mammadova decided to continue her education and entered the department of sculpture of the Art Courses. By the way, the best teachers and foreign specialists in the sphere of culture and art were involved in the process of education in this area at that period. And it is not surprising that just this period marked a new era in Azerbaijan culture and predetermined its dynamic development in the future. After graduating from the courses, Z.Mammadova decided to enter two institutions at the same time - Azerbaijan Higher School of Art and in Turkic State Higher School of Music. She managed to simultaneously combine playing the violin with the fine arts. After a forced short-term break that was related to her marriage Z.Mammadova joined one of the largest projects of the Soviet monumental sculpture on creation of monument to Kirov, a statesman and revolutionary. The unique project of monumental sculpture established under the direction of P.Sabsay, one of the coryphaeus coryphaeus of domestic School of sculpture by, has forever remained in the history of the Soviet art as an outstanding example of mega monumental large scale solution of sculptured monument. Involvement of Z.Mammadova by Sabsay in the work on decoration of bas-relief to the monument of Kirov, once again proves the degree of confidence to the young master that was surely directly associated with Mammadova’s great remarkable talent. The sculptor was assigned to execute a composition for the pedestal, and she coped that brilliantly. Through participation in such significant projects, gaining experience from masters of her time, Z. Mammadova continued to grind her skills, gradually developing her own narrative-thematic line of art, preferring to address to the genre of portrait.

A portrait gallery of artists, poets, musicians, composers created by her is an expanded encyclopedia of interesting prototypes and characters, executed in vivid expressive manner by the skillful hand of talented women. It happened in the fate of Zivar khanum that she left

Zivər Məmmədova həmkarları ilə birlikdə, Rusiya

Zivar Mammadova together with her colleagues, Russia

“Sovet İttifaqı Qəhrəmanı İdris Süleymanovun büstü” Fraqment
Gips

“Bust of The Hero of Soviet Union Idris Suleymanov” Fragment
Plaster cast

a mark in the history of Azerbaijan culture not only as the first female sculptor but as the first woman playing the violin professionally. Being a student of the prominent composer U.Hajibeyov, having the opportunity to work with the legendary personality, “touch” to his world of music Z.Huseynova decided to create a portrait of her teacher. It is surprising that this monument also will also remain in the history as the only portrait of Uzeyir Hajibeyov made from life. A sitting figure of pensive composer is executed by the sculptor in a static manner. Deliberately reducing the emotional tone of the whole composition, the master emphasizes the psychological portrait of the composer, increasing an accent on elegantly outlined face, tight lips, smoothed-out hair, soulful gaze of deep-set eyes.

While continuing her chosen way of study of the complex characters of her contemporaries, Z.Mammadova began working on the portrait

of another teacher - an outstanding artist A.Azimzade, erected at the Alley of Honorable Burial. While working on the bust of the artist, the sculptor meticulously conveys the portrait features of Azimzade, emphasizing monumentality and integrity of the portrait character, thereby emphasizing the significance of the figure of the great artist, his important role in the history of art.

Consistently researching individual images of prominent figures of culture and art, Z. Mammadova creates a beautiful sculptural portrait of Gasangulu Sarabski, a talented actor, one of the founders of the national acting school. The legendary image of Mejnun from "Leyla and Majnun" Opera created by Gasangulu Sarabskiy was inseparably linked with the actor and became his second face, his prototype. The star of Sarabskiy in the role of Medjnun has never lost its brightness, despite the pleiad of his brilliant followers, his voice will forever remain in the memory of people as the voice of Mejnun, an ashug who had madly fall in love.

Z.Mammadova managed to convey exactly these extraordinary feelings in her portrait of the great histrionic. In her usual manner Zivar khanum focuses on the images of the waist portrait, with a specific emphasis on typical features of the model and redoubling the feelings through worked out merging of two characters - the actor and his Mejnun.

Strong monumentality of Mammadova's artistic style, her perfect knowledge of the form and material enabled her to try herself both in monumental and indoor sculpture. In her creation she could also successfully express herself in large-scale multi-image sculptural compositions. Predetermination of the thematic choice by author, her preferences of portrait vision of the sculpture in general, perhaps somewhere was a holding factor in the development of her talents. In her creation she didn't pass by small plastic and created a collection of colorful figurines made of earthenware – dancing girls from Uzeyir Hajibeyov's "Koroghlu" Opera - that was extraordinary by its decoration. Amazingly vivid female characters are made in light of "musical" style and tend to ceramics more than to sculpture.

Exactly these sculptural experiments in small forms enabled masters to improve their technique, explore methods of work that were new for them, redirect and synthesize the accumulated skills. Figurines of dancing girls from "Koroghlu" Opera made by Z.Mammadova attracted the attention with their decorativeness and their vividness.

Undeniable contribution of Azerbaijan woman in the development of national culture, her role in formation and development of the fundamental professional school of sculpture in Azerbaijan, as well

“Rəssam Əzim Əzimzadənin büstü”
Gips
“Bust of painter Azim Azimzade”
Plaster cast

as her role in the promotion and popularization of national art is invaluable, but unfortunately their creativity to date has not been duly recognized. The names of most of them still are not familiar to general public, their creation has been surprisingly rarely explored and studied by scientists and specialists.

Unfortunately, monuments made by talented female sculptors are more familiar to people than the authors who created them. The sculptures created by female sculptors undoubtedly cannot be compared by their monumentality and scale with monuments made by male sculptors, but yet undoubtedly they are more expressive, vivid and realistic, great female emotionality is clearly seen in them.

Creation of such talented women like E.Huseynova, G.Abdullayeva, Z.Mammadova has influenced formation and further development of the sculptural School of Azerbaijan predetermined a special role of women in art and in society in general.

Maybe female talent is not remarkable, and even somewhere is inferior to the male talent by its power of self-expression, but it definitely has its own niche, its bright, emotional field in the vast space named "The Art of Azerbaijan".

Asmer Abdullayeva, Baku, 2013

*Zivər Məmmədova ailəsi ilə birlikdə
Zivar Mammadova with her family*

ZİVƏR MƏMMƏDOVA (1902 - 1980) Qısa tərcümeyi-hal

Zivər Məmmədova
Zivar Mammadova

1902-ci ildə - Bakıda anadan olmuşdur

1920-1924-cü illərdə - Ə.Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Məktəbində təhsil almışdır

1930-1940-cı illərdə - "Ə.Əzimzadə", "H.Sarabski", "M.Əzizbəyov"un büst portretlərini yaratmışdır

1950-ci ildə - "Üzeyir Hacıbəyli"nin heykəlini yaratmışdır

1980-ci ildə - Bakıda vəfat etmişdir

Zivər Məmmədova uşaqlıq illərində
Zivar Mammadova in childhood

ZIVAR MAMMADOVA (1902 - 1980) Short Biography

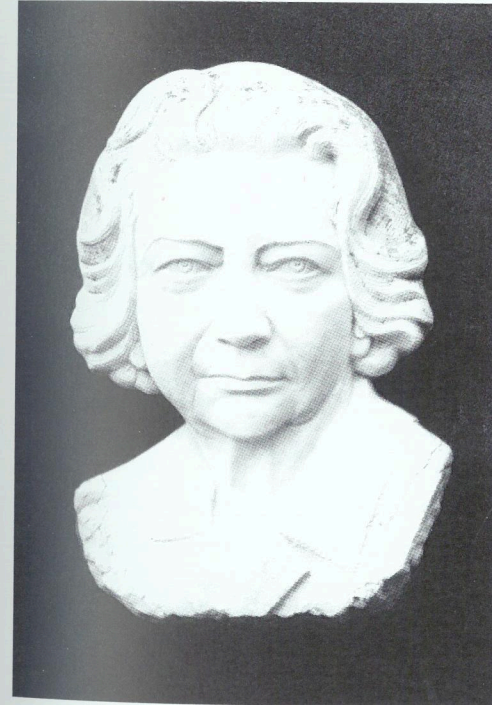
1902 - Born in Baku

1920-24 - Studied at Azerbaijan State Art school named after A. Azimzade

1930-40 - Built bust portrait of "A. Azimzade", "H.Sarabski", "M.Azizbeyov"

1950 - Built monument of "Uzeyir Hajibeyli"

1980 - Died in Baku

Zivər Məmmədovanın atası
Zivar Mammadova's father

Elmira Hüseynova ilə yanaşı, milli heykəltəraşlıq tarixində H.Abdullayevanın sənəti heykəltəraşlıqda qadın potensialının daha bir nümunəsini təcəssüm etdirir. H.Abdullayeva 1912-ci ildə Bakıda doğulub. O, heykəltəraş kimi ilk addımlarını olduqca ağır müharibə illərində, milli heykəltəraşlıq məktəbinin hələ formalaşdığı dövrdə atmışdır. Azərbaycanın yeni incəsənətində realistik formaları tətbiq edən Y.Keylixis, S.Erzya, V.Sinayski, P.Sabsay kimi sənətkarlar gənc heykəltəraşların gələcək axtarışlarının ümumi üslubi yönümünü müəyyən etməklə bu sənətin sonrakı inkişafına təkan vermişlər. 1944-cü ildə Ə.Əzimzadə adına rəssamlıq məktəbini bitirən H.Abdullayeva təhsilini sovet incəsənəti kadralarının hazırlandığı İ.Repin adına təsviri sənət, heykəltəraşlıq və memarlıq institutunda davam etdirir. 1951-ci ildə institutu müvəffəqiyyətlə bitirən gənc rəssam 1953-cü ildə emosional ifadəlilik baxımından

“Oyun”
Rənglənmiş şamot, 1965
“A game”
Coloured chamotte, 1965

olduqca mürəkkəb olan analıq mövzusunə müraciət edir. Bu layihənin həyata keçirilməsi üçün Abdullayeva körpəsini başı üzərinə qaldıran tənha qadın fiquruna üstünlük verir. Körpənin obrazı ana məhəbbətini təmsil etməklə yanaşı, dinc yanaşı yaşama uğrunda ağır mübarizədən çıxmış gənc ölkənin çox ehtiyacı olduğu dirçəliş, yenilənmə və rifahın rəmzi kimi çıxış edirdi. Bu mövzulara müraciət, şübhəsiz, ictimai-mədəni mənə daşıyır və cəmiyyətə dinc həyatın, səadət, sakit mavi səmanın daimi dəyərlərini aşılırdı.

H.Abdullayeva monumental heykəltəraşlıqla yanaşı, xırda plastika sahəsində də gərgin işləyir, sevimli qəhrəmanları olan Məşədi İbad və “Arşın mal alan” komediyasından Xalanın obrazları üzərində çalışır. Həmçinin N.Gəncəvinin “Yeddi gözəl” poemasının motivləri əsasında çini heykəlciklər hazırlayır. Xırda plastika texnikasında yerinə yetirilmiş bu heykəlciklər ədəbi əsərin əsas qəhrəmanlarının parlaq şəkildə təsvir olunduğu müxtəlif qadın tipajlarının dinamik təcəssümüdür. Heykəltəraş tərəfindən cəsarətli eksperiment şəkildə təqdim olunan qadın fiqurları öz parlaq koloristik “səslənməsi” ilə böyük Nizaminin bir çox əsərlərində, eləcə də bu ölməz poemanın ümumi kompozisiyasında öz əksini tapmış humanizm ideyasını tərənnüm edir.

Monumental, dəzgah və dekorativ heykəltəraşlıq sahəsində paralel işləmək bacarığı gənc istedadın qeyri-adi qabiliyyətlərini, onun klassik təhsil prosesində yiyələndiyi bilikləri ənənəvi incəsənət elementləri ilə sintezləşdirmək məharətini bir daha sübut edir. 1960-cı ildə H.Abdullayeva materialda Həcərin qəhrəmanlıq portretinin təcəssümü işini öhdəsinə götürür. Sadə insanların hüquqlarını müdafiə edən, onların qayğı və kədərini bölüşən bu qadının obrazı tarixdə silinməz iz qoymuşdur. Qorelyef texnikasında yerinə yetirilmiş, tuncdan hazırlanmış bu kompozisiyada döyüş səhnəsinin ekspressiv fraqmenti əks olunub. Burada mifoloji gizli mənə ifadəli vəzifənin ümumi həllində dəqiq oxunur. Güclü ekspressiv coşğunluq anında təsvir olunmuş qəhrəman qadın obrazı H.Abdullayevanın ideya axtarışlarının ümumi humanistləşdirilməsinə, qəhrəmanlıq mövzu və motivlərinin axtarışına meylini üzə çıxarır.

H.Abdullayevanın sənət yolunun formalaşması prosesi sovet heykəltəraşlığının qapalılığı və “donuqluq”undan dinamik kompozisiyaya doğru üslubi hərəkət prosesidir. Heykəltəraşın 1964-cü ildə təqdim etdiyi “Gənclik” kompozisiyası belə bir transformasiyanın nümunəsi kimi çıxış edir.

İki gəncin obrazında ağac materialda təcəssüm etdirilmiş olduqca lirik gənclik, məhəbbət və bahar ideyası ümumi kompozisiyanın

realistikliyinin gücləndirilməsinə səbəb olmuşdur. Sənətkar gəncliyin çiçəklənən saflığının unudulmaz hissini ağacda ifadə etməyə, bir neçə plastik element vasitəsilə ağacın sıxlığını “dəlib keçməyə”, onun fakturasını canlandırmağa cəhd göstərmiş. İki sevgilinin qeyri-adi duetinin obrazı baş verənlərin gerçəkliyi, hiss və həyəcanların canlılığı təəssüratını doğurur. Gəncliyin gözəlliyini, onun “nəfəs”ini üz-üzə sərbəst dayanmış gənc qız və oğlan fiqurları ilə ifadə edən müəllif onları başların yüngül toxunması ilə birləşdirir və gəncliyin tez ötüb keçməsinə saçlarda və geyimdə küləyin əsməsi ilə nəzərə çarpdırır.

Bu kompozisiya H. Abdullayevanın yaradıcılığında verilmiş mövzunun qadın tərəfindən dərinlən qavranılmasının, heykəl kompozisiyasının emosional dolğunluğunun parlaq nümunəsi olmaqla yanaşı, cavanlıq, ilk məhəbbət və gənclik arzularının abidəsi kimi daim sevilir.

H. Abdullayeva öz yaradıcılığında yeni süjet xəttinin öyrənilməsinə davam etdirir, burada gənclik məhəbbəti, sədaqət, arzular mövzusu kompozisiyanın realistik-major quruluşunda heykəltəraş tərəfindən xüsusilə aydın göstərilir. Zahirə statikliyə baxmayaraq, plastik həll və vəzifələrin canlı görünüşü üstünlük təşkil edir. H. Abdullayevanın yerinə yetirdiyi “Bahar” kompozisiyası bunun uğurlu nümunəsidir. Burada da gözəllik, məhəbbət və gəncliyin tez ötüb keçməsi mövzusu işlənir.

1963-cü ildə H. Abdullayeva yenidən analıq mövzusunə müraciət edir və “Lay-lay” kompozisiyası üzərində işə başlayır. Körpəsini ayaqları üstündə yırğalayır yatırdan qadın - olduqca lirik, hər birimizə yaxın olan bu müsbət obraz müəllif tərəfindən təsadüfən seçilməyib. Sovet dövrünün mövzuları cəmiyyətdə sağlam ailə, xoşbəxt uşaqlar, onların işıqlı və yaxşı olana inamı kimi sosial-müsbət hadisələrə ümumi təmayülü müəyyən edirdi. Lakin sənətkar ideoloji baxımdan doğru yönəltmə tətbiq etməklə yanaşı, sadə insanların hislərini təsvir etməyi, onları tərəvətləndirməyi, öz övladına layla oxuyan ananın sadə, hər kəs tərəfindən anlaşılacaq obrazını göstərməyi bacarmışdır. Təəccüblü deyil ki, 1980-ci illərdə bu abidə Xətai doğum evinin vestibülünü bəzəməklə binanın ümumi interyerinə ahəngdar şəkildə uyğunlaşdı.

1978-ci ildə Xurşudbanu Natəvanın büstü üzərində işə başlayan H. Abdullayeva öz ustalığını tarixi şəxsiyyətin, böyük şairənin xarakterinin mürəkkəb şəkildə açılması səviyyəsinədək qaldırır. H. Abdullayeva böyük şairənin kamil obrazını özünə xas olan lirik tərzdə təsvir etməklə gənc qadının sərt gözəlliyini, bu əsəri digərlərindən fərqləndirən monumentallığı nəzərə çarpdırır. Dua anında sinəyə qoyulmuş əllər, paltarın uzun qollarının yumşaq dal ətəkləri, dərin gözlər, düz qamət və örpəyə bürünmüş yaraşlıq nəcib sifət bəlkə

“Məşədi İbad” Dekorativ fiquru
(Üzeyir Hacıbəylinin “O olmasın,
bu olsun” komediyası əsasında)
Çini, şirəüstü naxış, 1950-ci illər
“Meshadi Ibad” Decorative figure
(based on comedy by Uzeyir
Hajibeyli “If not that one then this
one” (“O olmasın, bu olsun”)
China, ornament over syrup, 1950s

“Xala” Dekorativ fiquru
(Üzeyir Hacıbəylinin “Arşın mal alan” komediyası əsasında)
Çini, şirəüstü naxış, 1950-ci illər
“Aunt” Decorative figure
(based on comedy by Uzeyir
Hajibeyli “The Cloth Peddler”
 (“Arshin Mal Alan”)
China, ornament over syrup, 1950s

“Talış qadını” Dekorativ fiquru
Terrakota, rəngli minalar, 1950-60-cı illər
“Talysh woman” Decorative figure
Terra cotta, coloured glaze, 1950s-60s

“Bəhram Gur” (Nizaminin “Yeddi gözəl”
poeması əsasında)
Çini, şirəüstü naxiş, lüst, qızilla zərləmə, 1957
“Bahram Gur” (based on Nizami’s poem
“Seven beauties”)
China, ornament over syrup, lust, gilding, 1957

“Şairə Xurşud Banu Natəvan”
Tunc, 1978-79-cu illər
“Poetess Khurshud Banu Natavan”
Bronze, 1978-1979

də tarix boyu rəssamlar tərəfindən təsvir edilən Natəvan obrazlarının ən dəqiq və "canlı" olanlarındandır.

H.Abdullayevanın sənəti qadın istedadının nələyə qadir olması, onun oynadığı rol baxımından gələcək nəsillər üçün parlaq nümunədir. Onun böyük ustalığı və uğurlu sənət yolu gənc rəssam xanımlara özlərini heykəltəraşlıqda sınağa, qabiliyyətli olduqlarını müvəffəqiyyətlə sübut etməyə, həvəslə çalışmağa və cəmiyyətdə öz layiqli yerlərini tutmağa imkan vermişdir.

Əsmər Abdullayeva, Bakı, 2013

"Layla"
Allümin, 1963
"Lullaby"
Alumine, 1963

HAYAT ABDULLAYEVA

Along with Huseynova, a figure of Kh. Abdullaeva is another example of female creativity in the sculpture in the history of the national sculpture. Kh. Abdullaeva was born in Baku in 1912. She took initial steps as a sculptor in a very complicated period during wartime, when formation of the National School of sculpture was still in an inchoative stage. Such masters as Y. Keylikhis, S. Erzia, V. Sinaisky, P. Sabsay who established realistic forms in the new art of Azerbaijan determined further development of sculpture by their own creation and by this they predefined general orientation of future searches of young sculptors. After graduation from Art School named after Azimzade in 1944 Kh. Abdullayeva continued her education in “the forge” of the Soviet Art – Repin Institute for Painting, Sculpture

“İran gözəli” (Nizaminin “Yeddi gözəl”
poeması əsasında)
Çini, şirəüstü naxış, lüst, qızilla zərləmə, 1957
“Beauty of Iran” (based on Nizami’s poem
“Seven beauties”)
China, ornament of syrup, lust, gilding, 1957

“Sevgililər”
Ağac, 1960
“Lovers”
Wood, 1960

and Architecture. After successful graduation from it in 1951, a young master in 1953 took up a theme of motherhood that is very complicated by its emotional expressiveness. For implementation of this project Abdullayeva opted for a female figure standing by herself with a kid in her raised arms, whose image symbolizes not only maternal love, but also sounds like a symbol of rebirth, renewal and prosperity that were deficient in the young country that has survived the most difficult years of the struggle for peace. Addressing such topics definitely had a sociocultural underlying idea and imparted to society eternal values of peaceful life - family, happiness, blue sky overhead.

Along with the monumental sculpture Kh. Abdullaeva works a lot in the genre of indoor plastic, creating images of favorite characters - Mashadi Ibad, Aunt from “Arshin Mal Alan” comedy. She made a series of porcelain figurines the work of N. Ganjavi “Seven Beauties”. Executed in the technique of indoor plastic, porcelain figurines in live dynamic manner represent different female characters, vividly illustrating main characters of the literary work. The female figurines presented by the sculptor as a bold experiment display with their bright color sounding the idea of humanism laid in the overall composition of the immortal poem and that is displayed in most works of great Nizami.

Ability to work concurrently at monumental, indoor and decorative sculpture once again proves an extraordinary talent of a young gifted person, her ability to synthesize ideas received in the process of classical education with elements of traditional art. In 1960 Abdullayeva took up embodiment in material of a heroic portrait of Hajar, whose image will forever remain in the history of as an image of a woman, defending ordinary people, who took closely their worries and sorrows. The composition made in the technique of high relief and cast in bronze, represents an expressive fragment of battle scene where mythological subtext is clearly readable in general solution of expressive task. The heroic female image executed in the sharp expressive spontaneous movement identifies Abdullayeva’s bent to overall humanization of ideological search, to search of heroic topics and motives.

Formation of Kh. Abdullayeva’s career is an ongoing process of stylistic development from sequestered and “frozen” Soviet sculpture towards lively spiritual dynamic composition. “Youth” composition presented by a sculptor in 1964 serves as an example of such transformation.

Profoundly lyrical idea of youth, love and spring, in the image of two young people was carried out by master in wood and it also contributed to increase of liveliness and realism of the overall composition.

The master tried to fulfill her wish to revive in wood unforgettable feeling of blossoming youth purity, reveal the possibility to break through solidity of wood with several plastic elements, enliven its texture. The image of an extraordinary duet of two sweethearts makes a truly indescribable feeling of realism of what is going on, liveliness of emotions and experiences. The author expressed the beauty of youth, its breath through figures of a young girl and young man freely standing face to face, and she joined them with a light touch of heads, emphasizing the transience of youth through wind blow in their hair and clothes. This monument served in Abdullayeva's creation as a good example of deep female vivid perception of a given topic, an example of emotional filling of sculptural composition and it has forever remained a monument to youth, first love and youthful dream.

In her works Kh.Abdullaeva goes on with exploring new storyline, where the topic of youthful love, devotion, dreams is especially clearly disclosed by the sculptor in realistic and cheerful structuring of general composition, where prevails the liveliness of plastic solutions and objectives prevails at seeming static nature. "Spring" composition made by Abdullayeva may serve as a good example. It also plays on the topic of beauty, love, and the transience of youth.

In 1963 Kh.Abdullaeva again tries to address the topic of motherhood and begins working on "Lay-lay" (Lullaby) sculpture. A sitting woman rocking to sleep on her legs a child is a surprisingly lyrical, positive images close to everybody was not chosen by the author by coincidence. The subject matter of the Soviet period specified a general trend towards positive social phenomena in the society, such as a healthy family, happy kids, their belief in the bright and kind. But the master managed to revive, refresh, humanize the feelings of ordinary people, create a simple and understandable by everybody image of the mother singing a lullaby to her child rather than to introduce ideologically right message. No wonder that in 1980s this monument decorated the lobby of Khatai Maternity Home perfectly blending with the overall interior of the building.

In 1978 Kh.Abdullayev started working on a bust of Kh.Natavan, thereby raising the bar of her skills up to the level of the complex disclosure of the nature of a historical figure, the great poetess that Natavan was. In her own lyrical manner Abdullayeva created a mature portrait of the great poetess, underlining the stark beauty of a young woman monumentality of whose image distinguishes this monument from other works of the sculptor. Hands clasped prayerfully on her chest, soft tails of long sleeves, deep-set eyes, straight back and a beautiful

"Sevgililər" Fragment
Ağac, 1960
"Lovers" Fragment
Wood, 1960

“Hind gözəli” (Nizaminin “Yeddi gözəl”
poeması əsasında)
Çini, şirəüstü naxış, lüst, qızilla zərləmə, 1957
“Beauty of India” (based on Nizami’s poem
“Seven beauties”)
China, ornament of syrup, lust, gilding, 1957

“Məğrib gözəli” (Nizaminin “Yeddi
gözəl” poeması əsasında)
Çini, şirəüstü naxış, lüst, qızilla zərləmə, 1957
“Beauty of Magrib” (based on Nizami’s
poem “Seven beauties”)
China, ornament of syrup, lust, gilding, 1957

“Slavyan gözəli” (Nizaminin “Yeddi gözəl”
poeması əsasında)
Çini, şirəüstü naxış, lüst, qızilla zərləmə, 1957
“Slavic Beauty” (based on Nizami’s poem
“Seven beauties”)
China, ornament of syrup, lust, gilding, 1957

“Çin gözəli” (Nizaminin “Yeddi gözəl”
poeması əsasında)
Çini, şirəüstü naxış, lüst, qızilla zərləmə, 1957
“Beauty of China” (based on Nizami’s
poem “Seven beauties”)
China, ornament of syrup, lust, gilding, 1957

“Xarəzm gözəli” (Nizaminin “Yeddi gözəl” poeması əsasında)
Çini, şirəüstü naxış, lüst, qızilla zərləmə, 1957
“Beauty of Kharezm” (based on Nizami’s poem “Seven beauties”)
China, ornament of syrup, lust, gilding, 1957

“Rum gözəli” (Nizaminin “Yeddi gözəl” poeması əsasında)
Çini, şirəüstü naxış, lüst, qızilla zərləmə, 1957
“Beauty of Rum” (based on Nizami’s poem “Seven beauties”)
China, ornament of syrup, lust, gilding, 1957

“Həcər” Fragment
Tunc, 1958-59 - cu illər
“Hajar” Fragment
Bronze, 1958-59

Həyat Abdullayeva emalatxanada
Hayat Abdullayeva in studio

noble face outlined by headscarf is perhaps the most accurate and live collective image of Khurshidbanu Natavan, created by artists of all time.

Surely Abdullayeva’s creative lifeline served as a good example of creative role of the female talent for generations to come. Great master, that Abdullayeva was and her successful career allowed a young female generation to try itself in sculpture, successfully prove their competence, work and create, and take their rightful place in society as well.

Asmer Abdullayeva, Baku, 2013

“Həcər”
Tunc, 1958-59 - cu illər
“Hajar”
Bronze, 1958-59

HƏYAT ABDULLAYEVA (1912 - 2007) Qısa tərcümeyi-hal

1912-ci ildə - Dərbənddə anadan olmuşdur

1944-cü ildə - Ə.Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq məktəbini bitirmişdir

1950-ci ildə - İ.Y.Repin adına Leningrad Boyakarlıq, Heykəltəraşlıq və Memarlıq Akademiyasını bitirmişdi

1963-cü ildə - Analıq mövzusunda dair "Layla" adlı əsərini yaratmışdır

1964-cü ildə - "Gənclik" adlı əsərini yaratmışdır

1964-cü ildə - Azərbaycanın Əməkdar incəsənət xadimi adına layiq görülmüşdür

1978-ci ildə - "Xurşudbanu Natəvan" büst-portretini yaratmışdır

2007-ci ildə - Həyat Abdullayeva vəfat etmişdir

HAYAT ABDULLAYEVA (1912 - 2007) Short Biography

1912 - Born in Darband

1944 - Finished Azerbaijan State Art school named after A. Azimzade

1950 - Graduated from Leningrad Academy of Painting, Sculpture and Architecture named after I.Y. Repin

1963 - Produced the work of "Layla" about Motherhood

1964 - Created the work of "Ganjlik"

1964 - Awarded the Honored Art Worker of Azerbaijan

1978 - Built bust-portrait of "Khurshudbanu Natavan"

2007 - Hayat Abdullayeva died

Həyat Abdullayeva uşaqlıq illərində
Hayat Abdullayeva in her childhood

Həyat Abdullayeva həmkarları ilə birlikdə
Hayat Abdullayeva together with her colleagues

Həyat Abdullayeva emalatxanada
Hayat Abdullayeva in studio

Həyat Abdullayeva rəfiqələri ilə birlikdə
Hayat Abdullayeva together with her friends

ELMİRA HÜSEYNOVA

Heykəltəraşlıq təsviri sənətin bir növü kimi hələ qədim dövrlərdən məlumdur. Günümüzədək gəlib çatmış və cürbəcür mədəniyyət ənənələrinin müxtəlifliyini təcəssüm etdirən sümük, daş və dəmirdən hazırlanmış olduqca realistlik heykəlciklər insanın üçölçülü formalara, antropomorf təsvirlərin bərk materialda təsbit edilməsinə olan meylinin real maddi sübutudur. Heykəltəraşlıq insana üzvi surətdə yaxındır. Hələ uşaq ikən insan şüursuz şəkildə qumdan forma yapır, özünə böyük heykəlin prototipi olan, onu xatırladan oyuncaqlar seçir. Əşyanın təbii formalarını toxunmaqla kəşf edən insan dünyanı, onun müxtəlifliyini dərk edir və bununla da onu əhatə edən mühitdə öz yerini müəyyən edirdi. İnsanın qədim dini təsəvvürləri assosiativ olaraq, əsasən, maddi forma ilə bağlı idi və onların xüsusi mistik xüsusiyyətlər şamil etdikləri predmetlər – həmayil və tilsimlər də mini heykəlləri xatırladırdı.

“Polşalı tələbə qız”
Tunc, 1962
“A student girl from Poland”
Bronze, 1962

Ziddiyyətli və birmənalı olmayan heykəltəraş qadın obrazı kifayət qədər nadir hadisədir və əksər hallarda mütəxəssislər və tənqidçilər tərəfindən mənfə qarşılır. Heykəltəraşlıqda kişilərin hegemonluğu mədəniyyət tarixi boyu öz təsdiqini tapmış danılmaz faktır. “Heykəltəraş qadın” ifadəsi işləndiyi zaman meydana gələn assosiasiyalar güc, sarsılmazlıq, monumentallıq, emosionallıq və ifadəlilik kimi anlayışları əks etdirərək qadının bu sənət tarixində keçdiyi keşməkeşli yolu, heykəltəraşlıqda qadının daşdığı vəzifənin təbiətini xarakterizə edir. Bu anlayışları müqayisə etmək çətindir, lakin təəccüblüdür ki, heykəltəraşlıq tarixində iz buraxmış heykəltəraş qadınların nadir yaradıcılıq rolları olduqca mülayim, oxşayıcı, sırf qadınsayağı ifası ilə, kişi heykəltəraşlığından tamamilə fərqlənən impulsiv və emosional dolğunluğu ilə insanı heyran edir.

Heykəltəraşlıqda böyük daxili gərginlik, güclü əl, konkret və dəqiq iş planı, materialla işləmək bacarığı, formanı, onun yığcamlığını və bütövlüyünü hiss etmək tələb olunur. Bunlar, ümumiyyətlə, heykəltəraş, xüsusən də qadın üçün zəruri olan keyfiyyətlərin heç də hamısı deyil. Abidə karkasının quraşdırılması üçün müəyyən fiziki qüvvənin tətbiqi ilə bağlı sırf texniki çətinliklərdən, formaların tökülməsi və daşdan yonma prosesində qarşıya çıxan əngəllərdən savayı, həkimlərin fikrincə, üçölçülü məkan qadın gözü tərəfindən kifayət qədər çətin qavranılır və bu fakt heykəltəraş qadından əlavə daxili gərginlik və diqqət tələb edir.

Şərqi çoxsaylı milli mədəniyyətlərinin qarşılıqlı surətdə yayılması və bir-birindən bəhrələnməsi, daşla iş sahəsində toplanmış bilik və təcrübə, çoxlu sayda artefaktların mövcudluğu Azərbaycanda milli heykəltəraşlıq məktəbinin formalaşması, təşəkkülü və inkişafını şərtləndirmişdir.

Müasir Azərbaycan heykəltəraşlığının inkişafında heykəltəraş qadınların rolu, həmçinin ümumi üslubi yönümün müəyyən edilməsində onların xidmətləri olduqca qiymətlidir. Y.Tripolskaya, H.Abdullayeva, E.Hüseynova və Z.Məmmədovanın adları Azərbaycan incəsənəti tarixində daima yaşayacaq. Bu heykəltəraşların sənət uğurları sət daşdan real həyat kompozisiyalarını yonan güclü qadınların hekayəsidir. Öz əsərlərini tamaşaçılara sevdirməyi bacaran bu sənətkarlar bir çox görkəmli şəxsiyyətlərin – yazıçı, şair, musiqiçi, siyasətçilərin portretlərindən ibarət unikal qalereya, monumental və dəzgah heykəltəraşlığının nadir nümunələrini ərsəyə gətirməyi bacarmışlar.

Zərif cinsin belə cəsarətli nümayəndələrindən biri olan Elmira Hüseynovanın yaradıcılığının təhlili heykəltəraşlıqda qadın əlinin zəifliyi, onda zərbə gücünün olmaması ilə bağlı formalaşmış stereotipin əksinə olaraq, sənətkarın öz peşəsinə xidmətinin bariz nümunəsidir.

“Azərbaycanlı qadın”
Ağac, 1957
“Azerbaijani woman”
Wood, 1957

“Həsən bəy Zərdabi” Fragment
Tunc (s. 64)
“Hasan bey Zardabi” Fragment
Bronze (p. 64)

“Həsən bəy Zərdabi”
Tunc (s. 65)
“Hasan bey Zardabi”
Bronze (p. 65)

E.Hüseynovanın həyat və yaradıcılığı onun incəsənətdə öz fərdi yolunun, həyatda və sənətdə "seçim" sözünün mahiyyətini dərk etmiş qadının yolunun müəyyən edilməsinə təsir göstərmiş qanunauyğunluqların və müxtəlif vəziyyətlərin növbələşməsindən ibarətdir.

Elmira xanım 1933-cü il fevralın 9-da Bakıda doğulub. Anası Zəhra xanım həkim, atası Mehrəli Hüseynov isə ixtisasca kimyaçı olub. Vaxtilə Müsavat ordusunun zabiti olmuş M.Hüseynov sovet hakimiyyəti dövründə sensor kimi fəaliyyət göstərməyə başlayır. Ailədə milli-mədəni ənənələrə hər zaman hörmətlə yanaşılır, öz biliyini artırmaya və özünüifadə azadlığına böyük əhəmiyyət verilirdi.

"Həsən bəy Zərdabi"
Tunc
"Hasan bey Zardabi"
Bronze

“Əsmərin portreti”
Gips, 1963
“Portrait of Asmar”
Plaster cast, 1963

Elmira Hüseynovanın heykəltəraşlıq qabiliyyəti hələ erkən yaşlarda özünü büruzə verirdi. Balaca qızcığaz yapma və rəsmlə həvəslə məşğul olurdu, yetkinlik yaşına çatdıqda isə qeyri-ciddi işlə məşğulluğunu təqdir etməyən doğmalarının iradəsinə zidd olaraq Ə.Əzimzadə adına rəssamlıq məktəbinə üz tutur. Müharibədən sonrakı illərdə yaranan acınacaqlı vəziyyət gənc qızı peşə seçimindəki prinsipial mövqeyindən döndərə bilmir və o özünü heykəltəraşlığa həsr etdiyini doğmalarına etiraf edir.

Rəssamlıq məktəbində oxuduğu illərdə Elmira Hüseynova qadın üçün olduqca mürəkkəb olan bu təsviri sənət növünün bütün incəliklərini dərk edir, özünə dostlar tapır və ali təhsil müəssisəsini seçmək imkanı qazanır. Leninqraddakı Repin adına rəssamlıq məktəbinə daxil olan gənc heykəltəraş bütün varlığı ilə kəşf və biliklər aləminə, gələcək peşəsinin incəliklərinə qərqlənir. Eyni zamanda o, Leninqradın muzeylərində və zəngin kolleksiyalarında saxlanılan möhtəşəm incəsənət nümunələrini tədqiq etməyə başlayır. Vətəna qayıtdıqdan sonra Elmira Hüseynova topladığı zəngin təcrübədən yararlanaraq fəal işləməyə davam edir. Belə ki, 1959-cu ildə ona M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Milli Kitabxanası binasının fasadı üçün görkəmli rus kimyaçısı D.İ.Mendeleyevin abidəsi üzərində işləmək sifariş edilir. Konstruksiyanın yüngül görünməsinə baxmayaraq, fiqurun monolitliyi gənc heykəltəraşın gələcəkdə tez-tez istifadə edəcəyi priyoma çevrilir. Abidə plastik dilin bütün elementlərinin, onların ümumi “səslənməsi”nin tamlığı, ayrılmazlığı, ahəngdarlığı təəssüratını doğurur. Belə bir monumental obraz üzərində ilk dəfə işləyən heykəltəraş sovet monumental heykəltəraşlığının əsas klassik üsullarından istifadə edir, kompozisiya transformasiyası sahəsində ilk addımlarını atırdı.

Yeni forma və həllərin axtarışı sənətkara cəsarətlə eksperimentlər aparmaq imkanı verir və gələcəkdə onu bədii ifadənin novator üsullarının axtarışına sövq edir.

Elmira Hüseynovanın müəllifi olduğu dramaturq Cəfər Cabbarlının Fəxri Xiyabandakı məzarı üzərində baryef bu eksperimentlərdən biridir. C.Cabbarlının abidəsi üzərində işləyərkən Elmira xanım ümumi kompozisiyanın akademik tərzdə qurulması fikrindən daşınmış və böyük yazıçının obrazının daha novator, qeyri-klassik şərhinə üstünlük vermişdir. Ümumi kompozisiya bədii vəzifənin drammatizmini gücləndirən xüsusi elementlərlə - qabarmış çiynlər, yöndəmsiz sifət, faktura baxımından nəzərə çarpdırılan quru dəri ilə mürəkkəbləşdirilmişdir. Bu əsərin ictimaiyyətin bəzi nümayəndələri tərəfindən qəbul edilməməsinə, Elmira xanımın özünəməxsus üsulunun

“Sattarın portreti”
Gips, 1965
“Portrait of Sattar”
Plaster cast, 1965

“Toğrulun portreti”
Ağac, 1979
“Portrait of Togrul”
Wood, 1979

“Ailə”
Daş, 1963
“Family”
Stone, 1963

onlar tərəfindən pislənilib tənqid edilməsinə baxmayaraq, müəllif ömrü boyu sadıq qaldığı bu üsuldən imtina etməmişdir.

Materialda təcəssüm olunmuş bədii ideyanın fərdi ifadə vasitəsinin seçilməsi gənc heykəltəraşa yeni ideya və üsulların həyata keçirilməsi perspektivlərini tarixi şəxsiyyətlərin, alimlərin, yazıçı və şairlərin fərdi obrazlarının təsviri prizmasından görməyə imkan verirdi. Hələ “Həyatla görüşə doğru” adlı diplom işi üzərində işləyərkən gənc məzun özünü dəyişikliklərə meyilli heykəltəraş kimi göstərmişdi. Onun bu istiqamətdə yerinə yetirdiyi əksər tematik və portret kompozisiyalarının ümumi cəhəti kimi həcmli materiala səthi baxış, abidənin müəyyən hissələrinin yastılanması, onların sanki arxaya doğru uzadılması çıxış edir.

Həcmə belə bir mürəkkəb transformasiyasını tətbiq edən Elmira Hüseynova Azərbaycan ziyalıların görkəmli nümayəndəsi, maarifçi və ölkəmizdə nəşr edilən ilk “Əkinçi” qəzetinin redaktoru Həsənbəy Zərdabinin İçərişəhərdə “Azərbaycan ensiklopediyası” nəşriyyatının binası önündəki heykəli üzərində işə başlayır. Bu qeyri-adi abidə, şübhəsiz, Elmira xanımın qısa sənət yolunun əsas mahiyyətini təşkil edir. Sübut kimi belə bir faktı gətirmək olar ki, heykəltəraşlıq kompozisiyası

“Kişi portreti”
Tunc, 1950-ci illər
“Portrait of a man”
Bronze, 1950s

Bakının mərkəzində, İçərişəhərdə “yaşayır”, eyni zamanda onun ayrılmaz hissəsidir, insanlar üçün nəzərdə tutulub, heykəltəraşlıq və memarlıq mühitinin ahəngdar sintezinin gözəl nümunəsi kimi çıxış edir. Abidənin xaraktercə kamera heykəli olmasına, təbii çərçivəyə salınmasına baxmayaraq, obraz sərhədlərdən kənara çıxaraq, sanki müəyyən olunmuş formata “sığmır”. Olduqca böyük, kobud ovucalar və yoğun ayaqlar obraza müəyyən ağırlıq və monolitlik verməklə ümumi həcmi “sığışmama” effektini iki dəfə artırır. Küləyin qeyri-real olaraq əydiyi, budaqları uzun qız saçlarını xatırladan ağac gövdələrinin “ağuşunda” əyləşən alimin fiquru heykəltəraş tərəfindən tam kompozisiya məcrasında plastik baxımdan həll edilib. E.Hüseynovanın formalaşdırdığı olduqca lirik obraz ümumi mövzunun qadın tərəfindən dərinlən dərk edilməsinin ifadəsidir. Bu mövzunun açılması heykəltəraşın yaradıcılığında “emosional” elementin gücünü daha çox üzə çıxarır.

Elmira Hüseynovanın bütün yaradıcılığı boyu açıq-aydın nəzərə çarpan “Analıq” mövzusu üzərində dayanmasam, heykəltəraşın sənət yolunun mənzərəsi natamam qalmış olar. “Ailə” kompozisiyası üzərində iş xüsusilə maraqlıdır. Burada materialdan kobud şəkildə hazırlanmış qadın və boynunda uşaq gəzdiren kişi sifətlərini işləyən rəssam ilk dəfə olaraq çoxfıqurlu heykəlin novator həllini tətbiq etmişdir. Xoşbəxt ailənin təsvir olunduğu portretin dərin avtobioqrafik mahiyyəti var. Bu heykəltəraşlıq triosu həmin dövrün ciddi və rəsmi abidələri fonunda sözlə deyilə bilməyən birlik və səmimiyyət hissi, ailə münasibətlərinin təsirli şəkildə qavranılması ilə fərqlənir. Materialı gözəl bilməsi, müxtəlif miqyaslı fiqurativliyi ölçüb-biçərək tətbiq etməsi, mövzunu bir qadın kimi səmimi və emosional şəkildə dərinlən qavraması heykəltəraşa öz fərdi, şüurlu olaraq seçdiyi üslubunu tamaşaçıya tamamilə başqa şəkildə təqdim etməyə imkan vermişdir.

Bədii ifadənin yeni vasitələri ilə eksperimentlər aparan, yeni, yalançı idealların zorla qəbul etdirdiyi prinsiplərdən uzaq olan fikirlərə müraciət edən heykəltəraş öz səssiz kompozisiyalarına emosional dolğunluq verir. “Analıq” püxtələşmiş sənətkarın daha bir eksperimentidir. 1976-cı ildə bütöv ağac parçasından yonulmuş, öz övladını bağrına basmış ana fiquru “alla-prima” sistemi üzrə, yəni birdəfəyə hazırlanıb. Çox cüzi detallaşmadan istifadə edən müəllif bədii priyomları bilərəkdən sadələşdirir, əlini çəkmədən sonsuz ana məhəbbəti və fədakarlıq obrazını, bütün anaların ümumiləşdirilmiş obrazını təsvir edir. “Sevgililər” adlı heykəl kompozisiyası da eyni tərzdə yerinə yetirilib. Burada həllin ümumiləşdirilməsi və qapalılığına ümumi ideya və seçilmiş süjetlə bəraət

qazandırılır. Materialın formasına tabe olan müəllif iki sevən qəlbin birləşməsi ideyasını “hissi olaraq” ifadə etməyə cəhd göstərir.

Digər materiallara nisbətən ağaca üstünlük verən Elmira xanım tunc və daşla da uğurla işləyir. “Polşalı tələbə qızın portreti”, “Rəsul Rzanın portreti”, “Qızımın portreti”, “Xose Martinin portreti” kimi heykəltəraşlıq nümunələri, həmçinin “Azərbaycan qadını” (1957), “Fəhlə” kimi ümumiləşdirilmiş obrazlar müəllifin rəssamlıq istedadının universallığını, plastik dili dərinədən bilməsini bir daha sübut edir. Seçilmiş süjetlərin müxtəlifliyində, şübhəsiz, sənətkarın mürəkkəb insan obrazlarının açılmasına yönəlmiş mövzulara meyli “oxunur”.

Sənətkar istedadının universallığını sübut edən daha bir fakt ondan ibarətdir ki, E.Hüseynova həm dəzgah, həm də memorial heykəltəraşlıqda ən mürəkkəb portret xarakterlərinin öhdəsindən asanlıqla gəlirdi. 1970-ci ildə yerinə yetirilmiş böyük alim L.Landaunun barelyefi bunun bariz nümunəsidir. Səthin yastılanması və Landaunun iradəli profilinin bu məkanın “içinə basılması”, həddən artıq böyük ovucun bu təsvirlə qarşı-qarşıya qoyulması heykəltəraşın öz məqsədinə çatmaq üçün innovasiyalı üsullardan istifadə istiqamətində atdığı daha bir addımdır. Müxtəlif miqyas, faktura və təsvir detallarının kontrastı effektindən yararlanan müəllif qarşıya qoyulmuş məqsədə çatmaq üçün ən uğurlu variantı üstünlük verir. Portret janrında eksperimentlərini davam etdirən E.Hüseynova həyat yoldaşı Toğrul Nərimanbəyovun gözəl portretini çəkir – iri gözlər, üz cizgilərinin qəsdən kobud şəkildə ifadə edilməsi, ümumi plastik dilin qədimliyi və sadəliyinə vurğu heykəltəraşın yaradıcılığında eksperimentallığın daha bir nümunəsidir.

E.Hüseynova kimi böyük sənətkarın sənəti öz ideyalarını miqyaslı və planlı şəkildə təcəssüm etdirməyi bacaran, möhkəm və güclü ələ, paralel olaraq sırf qadınlara xas “təsvir” dilinə, olduqca canlı, işıqlı dünyagörüşünə və emosional impulsivliyə sahib olan heykəltəraşın qeyri-adi istedadının mərhələli şəkildə təşəkkülü, formalaşması və inkişafının nümunəsidir.

Əsmər Abdullayeva, Bakı, 2013

“Qadın portreti”
Gil, 1950-ci illər
“Portrait of a woman”
Clay, 1950s

ELMIRA HUSEYNOVA

Among the Azerbaijani artists, whose first professional steps developed in the 1920s of the last century, Ismail Akhundov is actually considered to be one of the brightest figures. His legacy includes book illustration, poster art, satirical graphics and theatricals. Likewise most of his contemporaries, in his creative biography, I. Akhundov has gone through hardships on the way from artistic experimenting to realistically authentic representation of the nature. However, throughout his career, he had always been an honest professional who was responsible and self-demanding also in his work.

“Toğrulun portreti” Eskiz
Gips, 1980-ci illər
“Portrait of Togrul” Sketch
Plaster cast, 1980s

"Fəhlə"
Tunc, 1958
"Worker"
Bronze, 1958

"Analıq"
Ağac, 1976
"Step-mother"
Wood, 1976

Ismail Akhundov was born in 1907 in the village of Mashtaga near Baku. In 1928, he graduated from the Baku Art School, and right after his graduation he entered the Faculty of Publishing at Moscow Polygraph Institute. After graduating the Institute in 1932, I.Akhundov returned to Baku to work as an artist at the publishing house "Azernashr." His first steps in the successful professional activity started in 1927, when he teamed up with the artists such as G. Khaligov and R. Mustafayev being organizers and participants of the first exhibition of AARR (Association of Artists of Revolutionary Russia) in Baku. The graphic works of ink and watercolor displayed at the exhibition reflected the vector of exploration

"Sevincin portreti"
Gil, 1970-ci illər
"Portrait of Sevinj"
Clay, 1970s

and creative passion of the young artist. "Vacation of the pioneers", "Sheppard" and other works demonstrate that at this stage, the young artist put a greater emphasis on light and shade patterns, rhythmic organization of the space, the outlining elaboration of nature with remarkable sculptural symmetry. These features represent the initial stage of creativity and characterize the artist as an individual pursuing a unique way in the art within his professional development. It is worth to mention that at the turn of 20's and 30's, he productively worked in the magazine "Molla Nasreddin". Since the artist himself recalled afterwards, the meeting with the invaluable editor of the magazine, writer-publicist and honorable citizen of his motherland, J.Mammadguluzade, made an indelible impression on him.

"Kişi portreti"
Gil, 1970-ci illər
"Portrait of a man"
Clay, 1970s

The advanced graphical component of the previous works done by the artist already determined his future creative development as a book and magazine illustrator, master of various types of posters and printed propaganda materials. Even though most of the materials were subject to the prevailing political-ideological conjuncture at the time, it definitely reflects the creative talent of the author and his loyalty in terms of the

“Ralfrid Həsənovun portreti”
Gil, 1980-ci illər
“Portrait of Ralfrid Hasanov”
Clay, 1980s

chosen graphical method. One of the related charming examples is the work done by I.Akhundov on illustrating the poetry collection by the prominent Azerbaijani poet-satirist M.A.Sabir. This collection was issued by the publishing house “Azernashr” in 1934. While working on the book, I.Akhundov did not limit himself to only illustrating it; in fact, he became the organizer for the illustrations of the book by contributing a relevant artistic style. The unshaded drawing of the poet on the frontispiece of

“Kişi portreti” Eskiz
Gil, 1965
“Portrait of a man” Sketch
Clay, 1965

“Ailə”
Ağac, 1978
“Family”
Wood, 1978

the book might be considered a big success. In the drawing, the poet is surrounded by the major target characters in his satire poems. The contrast between the academically produced drawing of the poet and grotesquely created ones of the characters of his poems brings artistic sharpness and expressiveness to the composition. In addition, the half-titles of illustrations series were developed by the artist for the same edition. His work as an illustrator of the first part of a remarkable poem “Iskandarname” by Nizami Ganjavi can also be considered as important. The book was published on the eve of the 850th anniversary of the great poet in 1941. As an illustration, I.Akhundov produced seven-page long colorful illustrations depicting significant, according to artist, episodes from the life of the protagonist Alexander the Great.

The illustrations of the poem are developed in a distinctive narrative manner and an appropriate time-reliable artistic manner. The artist’s desire to extremely saturate the composition, to invest in it all possible attributes reflecting the values of the event and giving reality to the mythological epic story can be considered characteristic. Meanwhile, the artist paid a particular attention to the decorative framing of the illustrations. He tried to find a mutually acceptable balance between pictorial imagery of illustrations and its ornamental design. The result turned out to be a single artistic combination that brings up this work as one of the most successful contemporary decorations of the great poet.

Already in the 40’s, Ismail Akhundov started a productive work in the field of political posters and satirical drawings close to him. This field of his creativity drastically advanced during the Great Patriotic War. In those dramatic years, many posters and other various annotative-propaganda materials invoking the nation to fight the enemy, intending to disclose the aggressive nature of the fascist regime, were developed by the Azerbaijani artists. During the war, this trend turned into an independent art form, becoming a unique creative laboratory for many artists. In those years, the political poster generally labeled agitprop (anti-fascist propaganda posters) became a form of self-expression and manifestation of civil position for the complete group of talented artists. And one of the most prolific writers of this genre was Ismail Akhundov. During the war, he produced more than 100 different works distinctive with sharpness of artistic expression, as well as with very emotional and original contents. Ismail Akhundov is actually the author of the first agitprop “Horns of the goat feel itchy”. Skillfully using the proverb, the artist was able to create sharply satirical and pretty clear characteristics of the ridiculed character. In addition to the posters created during the war, the artist worked on patriotic pathos

composition. These works can also include a poster – the portrait of the hero of the Soviet Union Israfil Mammadov, developed in an impressively realistic manner.

In the postwar years, the creative stage of the artist associated with the art of satirical drawing, caricature with propaganda posters achieves the following drive. The artist's collaboration with the magazine "Kirpi", the loyal successor of the glorious traditions of "Molla Nasreddin", was particularly productive. Actually, I. Akhundov's collaboration with this production was not a regular customer and client correlation; the artist, along with other authors, laid the artistic image of the magazine, thus mostly determining the foundation on which postwar patriotic caricatures were developed. At this time, the works of I. Akhundov reflect the maturity of the conception and the ability to more clearly and eloquently reveal the essence of the determined task. The works of this period are deprived of unnecessary elements, and color and shape of plastic are based, on very sturdy drawing, on the most fundamental and professional tools

Cəfər Cabbarlının qəbirüstü abidəsi
Tunc, 1970-ci illər
Gravestone of Jafar Jabbarly
Bronze, 1970s

“Tahirənin portreti” Eskiz
Gil, 1968
“Portrait of Tahira” Sketch
Clay, 1968

“Akademikin portreti”
Gips, 1983
“Portrait of Academician”
Plaster cast, 1983

Şair Rəsul Rzanın qəbirüstü abidəsi
Qranit
Gravestone of poet Rasul Rza
Granite

by mature I.Akhundov. Along with the works in different fields of easel graphic, poster and book illustration, the artist entered the history of national art as a great art decoration master of theatrical production. The first steps by the artist in this direction were made in prewar years, namely in 1937, when I.Akhundov was offered to work in Azerbaijan Drama Theater. Here, he immediately set out producing significant works with great diligence and enthusiasm.

As a theater artist, the characteristics of I.Akhundov was always striving to precisely match the character of recreated time and environment, using rich, sonorous color palette in designing the costumes for the characters, social sharpness of traits and persona. The sketches done for the drama "Life" by the Azerbaijani writer Mirza Ibrahimov can be considered one of the initially successful works of the artist in the theatrical design. The clothing and characters themselves for this setting were developed with a great sense of humor and positive irony. At the same time, the natural rhythm of the artist did not allow him to go down to the level of extreme grotesque.

Interestingly, during the preparation of play setting, he favorably created the portraits of two characters - Haydar gulu and Mashadi Hussein with the pencil and black ink. Due to peculiarities of his decision and performance, these characters were getting closer to the samples of easel graphic. Since being so live and emotionally developed, they were accepted as final portraits. At about the same period, there is another significant work done by Ismail Akhundov in relation with the setting of play "Revenge" by Khalil Rza (1942-1943). Here, beside the artistic features of characters, the artist is remarked with and interesting solution of decoration, where he disclosed himself as a great master of monumental works. In the postwar years, the artist demonstrated the great professional skills in the interpretation of lyrical staging. The staging of "Faded Flowers" by J.Jabbarli performed in 1949 can be a vivid example of it. The scenes of the play whether in the interior or exterior, in accordance with the spirit of the work, are performed by means of an elegant light pattern, use of subtle shading allowing to accomplish the soft transitions into the depth. These solutions of artistic decoration of the play reveal a wide range of professional outlook of the author to be able to solve the principally various theatrical tasks with an identical success. Together with the Azerbaijani classics, I.Akhundov effectively worked in the international and Russian drama. His decoration sketches for the play "Mistress of the Inn" (1952) by C. Goldoni, artistic decorations for plays "The Storm" (1943) and "Guilty without Guilt" (1948) by A.N.Ostrovskiy have shown

Akademik Lev Landaunun barelyefi
Tunc
Bás-relief of Academician Lev Landau
Bronze

Yazıçı Mehdi Hüseynin qəbirüstü abidəsi
Qranit
Gravestone of writer Mehdi Huseyn
Granite

great erudition and outlook of the artist, which appeared in the successful and reliable transmission of life, historical and ethnic characteristics of the developed costumes.

In general, as a theater artist I. Akhundov always inclined towards the reliability of the transmission of the period and place of action through artistic means of expression, and he was distinguished by striving to recreate the spirit and characteristics of the reflected events.

Besides the creative activity, Ismail Akhundov was socially active throughout his entire life. Already in 1932, at age 25, he was head of the graphics department of Azerbaijan State Publishing House. From 1937 to 1940, he was director of Azerbaijan State Art School, and from 1940, he was director and chief designer of the National Museum of Literature named after Nizami. The contributions by I. Akhundov to art and culture have highly been appreciated by the government. He was awarded the honorary title of Honored Artist. He was awarded the State Prize of the USSR (1944), People's Artist of Azerbaijan (1960). His contributions to the development of national art and culture were evaluated with the orders "Red Banner of Labor" and "Badge of Honor."

Over the years, I. Akhundov was the head of the Union of Artists of Azerbaijan. His contribution to the national culture, as well as his artistic heritage represents a vibrant and pretty rich page of the national art.

Asmer Abdullayeva, Baku, 2013

"Ails"
Sement, 1966
"Family"
Concrete, 1966

"Ailə" Fraqmentlər
Sement, 1966
"Family" Fragments
Concrete, 1966

ELMIRA HÜSEYNOVA (1933 - 1995) Qısa tərcüme-yi-hal

Elmira Hüseynova həyat yoldaşı Toğrul Nərimanbəyovla birlikdə
Elmira Huseynova with her husband Togrul Narimanbekov

1933-cü ildə - Bakıda anadan olmuşdur

1954-cü ildə - Ə. Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Məktəbini bitirmişdir

1957-ci ildə - "Azərbaycan qadını" əsərini yaratmışdır

1960-cü ildə - İ.Y.Repin adına Leningrad Boyakarlıq, Heykəltəraşlıq və Memarlıq Akademiyasını bitirmişdir

1966-cı ildə - "Cəfər Cabbarlı" heykəlini yaratmışdır

1967-ci ildə - Azərbaycan Respublikasının Əməkdar rəssamı fəxri adına layiq görülmüşdür

1983-cü ildə - "Həsən bəy Zərdabi" heykəlini yaratmışdır

1995-ci ildə - Elmira Hüseynova Bakıda vəfat etmişdir

ELMIRA HUSEYNOVA (1933 - 1995) Short Biography

1933 – Born in Baku

1954 – Finished Azerbaijan State Art school named after A. Azimzade

1957 – Produced the work of “Azerbaijani woman”

1960 - Graduated from Leningrad Academy of Painting, Sculpture and Architecture named after I.Y. Repin

1966 – Built the monument of “Jafar Jabbarly”

1967 – Awarded honorary title of Honored Artist of the Azerbaijan Republic

1983 – Built the monument of “Hasan bey Zardabi”

1995 - Elmira Huseynova died

Elmira Hüseynova həyat yoldaşı Toğrul Nərimanbəyovla birgə emalatxanada
Elmira Huseynova with her husband Togrul Narimanbekov in the studio

Elmira Hüseynova qızı Əsmərlə
Elmira Huseynova with her daughter Asmer

Zivər Məmmədova
Zivar Mammadova

Həyat Abdullayeva
Hayat Abdullayeva

Elmira Hüseynova
Elmira Huseynova

ZIVAR
MAMMADOVA
HAYAT
ABDULLAYEVA
ELMIRA
HUSEYNOVA

